

HERAKLIT - FRAGMENTI

Fr. 1. - Za taj logos, premda je večan ljudi nemaju razumevanja, ni pre nego što čuju za njega ni kad su čuli: jer iako se zbiva sve po tom zakonu (logosu), ljudi izgledaju kao nezalice kad se ogledaju u takvim rečima i delima o kojima ja govorim, kada tumačim svaku stvar prema njenoj prirodi i pokazujem kakva ona zbilja jeste. A drugim ljudima ostaje skriveno ono što čine dok su budni, baš kao zaboravljaju ono što čine dok spavaju.

Fr. 2. - Zato valja slediti ono što je zajedničko. Ali iako je logos zajednički većina živi tako kao da svako ima svoju vlastitu pamet.

Fr. 6. - Sunce je svaki dan novo.

Fr. 8. - Suprotno se sjedinjuje i iz različitog nastaje najlepša harmonija i sve biva borbom.

Fr. 10. - I priroda, mislim, teži ka suprotnom i iz toga stvara sklad, a ne iz jednakog, kao što je zaista sjedinila muški pol sa ženskim a ne svaki od njih s istorodnim, i tako stvorila sklad kroz suprotnost a ne kroz jednakost. Čini se da to radi i umetnost oponašajući prirodu. Slikarstvo meša sastojke belih i crnih, žutih i crvenih boja i stvara slike slične uzorcima. Muzika pomeša visoke i niske, duge i kratke tonove u različitim glasovima i stvara jedinstvenu harmoniju. Gramatika, pak meša vokale i konsonante i od njih stvara čitavu umetnost. To beše rečeno i kod mračnog Heraklita: *Veze: celina i deo, složno i nesložno, skladno i neskladno i Jedno iz Svega i sve iz Jednog.*

Fr. 23. - Ime Pravde ljudi ne bi poznavali kad ne bi bilo nepravde.

Fr. 26. Mudro je poslušati ne mene već logos i i priznati da su sve stvari Jedno.

Fr. 30. - **Svet ovaj, isti za sve, nije stvorio niko ni od bogova ni od ljudi, već je uvek bio, jeste i biće večno živa vatra koja se s merom pali i merom gasi.**

Fr. 32. - Jedno, koje je jedino mudro, neće i hoće da se naziva imenom Zevs.

Fr. 45. - Granice duše nećeš, idući, pronaći, makar pregazio svaki put, tako dubok logos ima.

Fr. 49. - Jedan je za mene koliko deset hiljada ako je najbolji.

Fr. 49a. - U iste reke ulazimo i ne ulazimo i jesmo i nismo.

Fr. 50. - Heraklit tvrdi da je sve deljivo i nedeljivo, nastalo i nenastalo, smrtno i besmrtno, logos - večnost, otac - sin, bog - pravednost: *Ako poslušate, ne mene nego logos, mudro je priznavati da je sve jedno.*

Fr. 51. - Oni ne razumeju kako se ono što je suprotno samo sa sobom slaže, to je harmonija kao kod luka i lire.

Fr. 53. - Rat je otac i kralj svemu, jedne je pokazao kao bogove a druge kao ljude, jedne je učinio robovima a druge slobodnima.

Fr. 54. - Nevidljiva harmonija je jača od vidljive.

Fr. 60. - Put prema gore i put prema dole je jedan isti put.

Fr. 72. - S logosom s kojim se većinom stalno druže, a koji svemirom upravlja, ne slažu se, i ono na šta dan na dan nailaze, čini im se tuđe.

Fr. 80. - Valja znati da je rat sveopšta pojava, da je pravda borba i da sve nastaje kroz borbu i po nuždi.

Fr. 88. - Jedno isto je u nama: živo i mrtvo, budno i spavajuće, mlado i staro. Jer je to kad se promeni - ono, a ono kad se ponovo promeni - to.

Fr. 89. - Budni imaju jedan zajednički svet a oni koji spavaju okreću se svako ka svom vlastitom.

Fr. 91. - Prema Heraklitu nije moguće dva puta stupiti u istu reku, ni dva puta dotaći istu smrtnu supstanciju s obzirom na njen kvalitet, već se ona silovitošću i brzinom promene raspršuje i opet skuplja, pridolazi i odlazi ...

Fr. 103. - Na obodu kruga zajednički su početak i kraj.

Fr. 107. - Oči i uši su ljudima rđavi svedoci ako imaju varvarske duše.

Fr. 111. - Bolest čini zdravlje ugodnim, zlo - dobro, glad - sitost, umor - odmor.

Fr. 123. - Priroda voli da se skriva.

Fr. 126. - Hladno se ugreje, toplo se hladi, vlažno suši, suvo se ovlaži.

Sv'jet je ovaj tiran tiraninu,
a kamoli duši blagorodnoj !
On je sastav paklene nesloge:
U nj' ratuje duša s tijelom,
u nj ratuje more s bregovima,
u nj ratuje zima i toplina,
u nj ratuju vjetri s vjetrovima,
u nj ratuju živina s živinom,
u nj ratuje narod s narodom,
u nj ratuje čovjek s čovjekom,
u nj ratuju dnevi sa noćima,
u nj ratuju dusi s nebesima.
T'jelo stenje pod silom duševnom,
koleba se duša u t'jelu.
More stenje pod silom nebesnom,
koleblju se u moru nebesa;
volna volnu užasno popire,
o brijeg se lome obadvije.

Manji potok u viši uvire,
kod uvora svoje ime gubi,
a na brijeg morski obojica.

obrana je s životom skopčana
Sve priroda snabd'jeva oružjem
protiv neke neobuzdne sile,
protiv nužde, protiv nedovoljstva:
oštro osje odbranjuje klasje,
trnje ružu brani očupati
zubovah je tušte izoštrila,
a rogovah tušte zašiljila;
kore, krila i brzine nogah,
i cjeli ovi besporeci
po poretku nekome sljeduju.

Nad svom ovom grdnom mješavinom
opet umna sila toržestvuje;
ne pušta se da je zlo pob'jedi,
iskru gasi, a zmiju u glavu.